invloed van de, vaak uit rekreatief oogpunt gewenste, randbeplantingen en/of onderetages op het totale financiële eindresultaat te onderzoeken.

4 Nawoord

Bij de bosaanleg op rijke gronden speelt de populier als pionierhoutsoort een belangrijke rol. Naast zijn specifieke houtteeltkundige pioniereigenschappen biedt de populier ook vele mogelijkheden voor de opbouw van een toekomstig gewenste leeftijdsklassenopbouw, kan in belangrijke mate een bijdrage aan de grote houtvraag leveren en kan daarnaast een welkome financiële ruggesteun voor het toekomstig beheer zijn.
Bij de aanleg van een nieuw boskompleks kan door de keuze van een goed model vooraf op deze faktoren worden ingespeeld. Uit de berekeningen is gebleken dat de geschetste faktoren niet altijd tegelijkertijd positief kunnen zijn. Zo kan de produktie van een maksimum aan hout van een bepaald sortiment ten koste gaan van het financiële voordeel. Ook kan het nastreven van een maksimaal financieel saldo een vertraging in de gewenste leeftijdsklassenopbouw betekenen. Altijd zal een zorgvuldige afweging van de faktoren moeten plaatsvinden.
In een aantal artikelen is getracht voor een aantal basismodellen de gevolgen ten aanzien van de houtproduktie, de leeftijdsklassenopbouw en het financiële resultaat door te rekenen.
Binnen het kader van dit tijdschrift is hierbij alleen aandacht geschonken aan het aandeel van de populier bij de bosopzet; tevens wordt hiermede de beperking van dit artikel aangegeven. Het zou wenselijk zijn ook een opzet te maken waarbij alle houtsoorten welke een rol spelen bij de bosaanleg en bosontwikkeling in de berekeningen te betrekken. In dat geval zou kunnen worden berekend hoeveel hektare populier noodzakelijk is teneinde één hektare van een andere houtsoort te kunnen financieren.
Niet alleen de houtproduktie, de financiën en de bosopbouw spelen een rol in de bosbouw. Binnen de *multiple-use*-gedachte moet met meerdere faktoren rekening worden gehouden. Zo kan bijvoorbeeld ook het rekreatief gebruik of de landschappelijke vormgeving beperkingen of uitbreidingen met zich meebrengen. Ter verkrijging van een totaalbeeld zou het wenselijk zijn ook deze faktoren op modelmatige wijze in de berekeningen op te nemen.
Alleen op deze wijze kan een duidelijk perspektief worden geschapen in de toekomstige financiële gevolgen van een bosaanleg op dit moment.

(slot)

Waar wordt populierehout voor gebruikt? (II) / A. Tissingh

Foreco b.v., Arnhem

De klompenfabrikage

In het maartnummer hebben we in de serie over de belangrijkste afnemers-kategorieën van populiere- en wilgehout de aandacht gericht op de papierindustrie. Nu willen we de schijnwerper op de klompenfabrikage zetten. We doen dat aan de hand van een artikel van G. H. van der Veere: „Perspektieven voor de klompenindustrie?" Hierin wordt met name de ontwikkeling in deze industrietak belicht. Het produktieproces zelf is helder beschreven in het boek „Klompen hun makers en hun dragers"; hiervan is in het novembernummer van 1979 reeds een recensie verschenen.

De grondstof populier en wilg

De klompenindustrie stelt zijn eigen eisen aan de grondstof. Het hout wordt veelal in de volle lengte aangeleverd. De minimum topdiameter ligt bij ca. 30–35 cm met een tendens naar 25 à 30 cm. De maximale diameter wordt meestal op 80 cm gesteld. Het hout moet gezond en vooral ijzervrij zijn. Daarnaast dienen de stammen redelijk recht te zijn en mogen weinig noesten bevatten. Ringlos hout (o.a. ontstaan op slechte gronden en bij een eenzijdige wind) en zgn. kraaiepoten (snoeiplekken, hagelvlekken) zijn niet toegestaan.
Bij wilg wordt hout met watermerkziekte in verband met bruinkleuring niet geaksepteerd.

Perspektieven voor de klompenindustrie? / J. H. van der Veere

Gedelegeerd sekretaris van de Nederlandse Vereniging van Klompenfabrikanten te Amsterdam

1e deel: 1429-1965; opkomst en verval

Opkomst

Van oudsher is het klompenmaken een specifiek Nederlandse zaak geweest al werd het ambacht ook beoefend in Noord-Spanje, Noord- en Zuidwest-Frankrijk, West-Duitsland en in belangrijker mate in Belgisch Vlaanderen.
Het eerste schriftelijke stuk dat melding maakt van „platijn- en hoelbloecmakers" (holleblokmakers) is waarschijnlijk een Leids gildekeur van 1429.
Meer dan honderd jaar later schildert Pieter Brueghel de Oudere het eerste paar klompen aan de voeten van een jongen op het schilderij „Kinderspelen". Het is dan zeker nog geen algemene dracht. Pas in de 19e eeuw beginnen klompenmakers het ambacht in volle dagtaak uit te oefenen. Vóór die tijd is het vaak winterarbeid, de samenhang met de landbouw is duidelijk.
De populier en in afnemende mate de wilg leveren de grondstof, die tot omstreeks 1930 voornamelijk met – dikwijls door de plaatselijke smid gemaakte – handgereedschappen tot klompen wordt verwerkt. In 1897(!) verleende het „Kaiserliche Patentamt" octrooi no. 102183 op een geheel houten „Maschine zur Herstellung von Holzschuhen", ontworpen door Michael Müller in Schaidt, Rheinpfalz.
Inmiddels is het aantal bedijven gegroeid en zijn er zelfs centra van aktiviteiten ontstaan in gebieden waar veel populieren groeien en steeds meer worden aangeplant: Sint Oedenrode in Noord-Brabant, Enter in Overijssel, Clinge in Zeeuwsch-Vlaanderen. Volgens een „Staat van Nederlandsche Fabrieken van 1858" zijn te Sint Oedenrode dan 17 bedrijven gevestigd, die werk bieden aan 82 mensen. In 1928 is dat opgelopen tot 90 klompenmakerijen.

Uit: Tijdschrift van het Ekonomisch Technologisch Instituut voor Noord-Brabant (E.T.I.N.), 1980, nr. 1.